

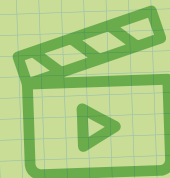
RADICAL

VENTANA
CINÉFILA

VENTANA CINÉFILA
GUIA DIDÀCTICA DEL PROFESSORAT

FITXA TÈCNICA

Títol/ **Radical**
Direcció/ **Christopher Zalla**
Producció/ **Joshua Davis, Ben Odell, Eugenio Derbez**
Guió/ **Christopher Zalla**
(Article: **Joshua Davis**)
Música/ **Pascual Reyes, Juan Pablo Villa**
Fotografia/ **Mateo Londoño**
Muntatge/ **Eugenio Richer**
País/ **Estats Units, Mèxic**
Any/ **2023**
Gènere/ **Drama**
Durada/ **127 min.**
Idioma/ **Anglès, Espanyol**
Productora/ **3Pas Studios, Pantelion Films, Participant Media, EPIC Magazine, The Lift**
Distribució / **A Contracorriente Films**

SINOPSI

En un poble fronterer mexicà en què imperen la negligència, la corrupció i la violència, un mestre frustrat (Eugenio Derbez) prova un nou mètode radical per desvetllar la curiositat i el potencial dels seus alumnes... i potser fins i tot la seva genialitat. Basada en una història real. Guanyadora del premi "Festival Favorite Award" al Festival de Cinema de Sundance 2023.

Accedeix a la presentació de la pel·lícula realitzada per Profestivales21 [aquí](#) o amb aquest codi QR:

Scan Me

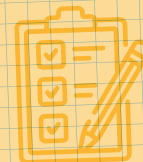
DIRECTOR

Christopher Zalla va néixer el 1974 a Kisumu, Kenya, i va passar gran part de la seva infantesa viatjant entre l'Àfrica, Europa i l'Amèrica del Sud, cosa que li va permetre créixer parlant diversos idiomes. Va estudiar a l'Oberlin College, on va obtenir una llicenciatura entre 1993 i 1997, i més tard va cursar un màster en Direcció Cinematogràfica a la Universitat Colúmbia. Va debutar com a director de llargmetratge amb Padre Nuestro (Blood of My Blood, 2007), cinta que va guanyar el Gran Premi del Jurat al Festival de Sundance.

Més recentment ha dirigit Radical (2023), coproducció Mèxic-Estats Units basada en fets reals i protagonitzada per Eugenio Derbez.

DADES D'INTERÈS

Sobre el context real de la pel·lícula. L'article original

L'any 2013, el periodista Joshua Davis va escriure un reportatge que va fer la volta al món: “A Radical Way of Unleashing a Generation of Geniuses”. Hi explicava la història de Sergio Juárez Correa, un jove mestre de primària a l'escola José Urbina López, una de les més problemàtiques i d'escassos recursos al poble de Matamoros, ubicat a la frontera entre Mèxic i els Estats Units, que va abandonar els mètodes convencionals i va començar a aplicar pedagogies inspirades en Sugata Mitra, promovent l'aprenentatge autònom, el pensament crític i el treball en equip.

El cas de Paloma Noyola

Entre les seves alumnes hi havia Paloma Noyola, que vivia a “El Basural”, un barri proper a un abocador, i no tenia pràcticament accés a recursos. A l'article, Davis la descriu com “la pròxima Steve Jobs”, mentre que a la pel·lícula s'observa com, amb l'enfocament pedagògic de Juárez, Noyola aconsegueix esperonar les seves habilitats i arriba a obtenir el primer lloc nacional en matemàtiques de les proves Enlace d'aquell any, amb 921 punts, superant estudiants d'escoles privades. La seva història va esdevenir un símbol del potencial ocult de la infància marginalitzada. Actualment es dedica al dret i a la política.

PLANTEJAMENT DIDÀCTIC

Els educadors s'enfronten constantment al repte de trobar nous i diferents mètodes d'ensenyament

Cada alumne és un món, raó per la qual cal aturar-se a observar les necessitats individuals per trobar els mitjans adients per incentivar l'aprenentatge. Només així es fa possible desbloquejar el potencial de cadascun. Això és el que va fer Sergio Juárez amb els seus alumnes de l'escola de primària José Urbina López, història que va inspirar l'article de Joshua Davis i que Christopher Zalla va adaptar per al cinema a Radical.

Una dura realitat

Radical retrata la vida a la localitat de Matamoros, una ciutat fronterera al nord de Mèxic. Es tracta d'una població que s'ha vist afectada per la violència, el narcotràfic i la pobresa: una dura realitat en què els infants i adolescents es veuen immersos de manera directa o indirecta, freqüentment deseparats en els seus entorns familiars i abandonats a la seva sort per l'Estat.

En aquest context socioeconòmic, la violència es normalitza i la infància, per a ells, no és un espai segur en què aprendre. El film mostra aquesta realitat particular dels joves, des de les seves rutines

diàries a casa fins a la seva manera de desenvolupar-se a l'escola: la Lupe, per exemple, és la gran de tres germans, de qui s'ha de fer càrrec davant l'absència del seu pare i el nou embaràs de la seva mare. Per la seva banda, la Paloma viu al costat de l'abocador municipal i somia ser astronauta; cosa per a la qual demostra tenir habilitat, però no els mitjans necessaris, tal com li assenyala el seu pare una vegada i una altra. Per últim, el Nico exemplifica el noi rebel, que no s'interessa per les classes i es veu involucrat en els negocis il·legals del seu germà gran.

Tots ells, tal com mostra *Radical*, tenen grans talents per explotar, però les persones al seu voltant no els han impulsat mai a fer-ho. **Seran els docents qui, com a professionals amb possibilitat d'acció, hauran de detectar aquestes realitats particulars i adaptar els seus mètodes per contrarestar l'efecte perjudicial que causen en aquests joves les realitats marginals que habiten.**

El repte d'ensenyar

Radical és un exemple de cinema amb compromís social, amb el propòsit de denunciar una realitat concreta i explorar les vies per a la transformació de la societat. Per fer-ho, reivindica la professió de mestre com una de les més importants per al desenvolupament personal i col·lectiu de la humanitat. I això és rellevant en l'actualitat, davant la gradual devaluació de l'ofici; una problemàtica que s'ha explorat al

cinema de ficció amb propostes com *El professor* (*Detachment*) (Tony Kaye, 2011), que retrata les adversitats psicològiques i emocionals d'un professor substituït; o la recent sèrie de televisió *Adolescència* (Stephen Graham i Jack Thorne, 2025), en què, si bé l'educació no n'és el tema central, cobra protagonisme en un capítol que transcorre íntegrament en una escola amb nens conflictius, mostrant els reptes dels educadors en aquests contextos.

La realitat que es viu a l'escola de primària José Urbina López, on les instal·lacions estan deteriorades a causa de la corrupció i hi ha una falta de compromís generalitzada entre els professors, canvia quan hi arriba el Sergio. En comptes d'imposar la seva autoritat, tal com alguns li aconsellen, el nouvingut els pregunta què volen aprendre i aplica tècniques didàctiques enginyoses.

No posa el focus tant en els continguts com en el mètode educatiu, cercant que la meta de l'aprenentatge es desvinculi dels objectius acadèmics i es fomenti la passió com a motor de cerca de coneixement. Ensenya que el més important no és la nota, sinó que cadascú porta dins un potencial i que no s'ha de tenir por d'equivocar-se per aprendre.

L'experiència del Sergio està inspirada, en gran part, per les idees de Sugata Mitra, científic i professor de tecnologia conegut pel seu experiment del Forat a la Paret (*Hole in the Wall* o les sigles HIW), que fomenta l'autoaprenentatge. "Un grup d'infants amb accés independent a internet pot aprendre el que sigui per si mateix", diu Mitra, assenyalant la necessitat de replantejar la hipervigilància en el model educatiu i en el seu lloc promoure la curiositat entre els infants i adolescents. Tal com diu

el Sergio als seus alumnes: “Només hi ha una cosa que et pot aturar, si és que tu ho permetes: tu mateix”.

Herois a l'ombra

Radical no és la primera pel·lícula a retratar un professor no convencional com el Sergio. Potser un dels més famosos és John Keating, interpretat per Robin Williams a *El club dels poetes morts* (Peter Weir, 1989), que, mitjançant la comèdia i el joc, aconsegueix que els seus alumnes connectin amb una sensibilitat prèviament ignorada. D'una manera diferent s'aproxima a la docència Dewey Finn (Jack Black) a *Escuela de Rock* (Richard Linklater, 2003), un rocker fracassat que es fa passar per professor substituït i acaba trobant en l'ensenyament de la música la seva vocació.

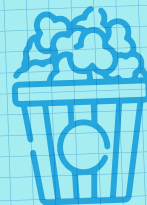
Però aquests exemples mostren una realitat molt diferent de la de Radical, ja que es desenvolupen en escoles privades i els conflictes d'estudiants i professors representen els de les classes mitjana i alta. En aquest sentit, en termes narratius, la història del Sergio s'assembla més a les d'Erin Grunwell a *Diarios de la calle* (Richard LaGravenese, 2007), LouAnne Johnson a *Mentes peligrosas* (John N. Smith, 1995) o Jaime Escalante a *Lecciones inolvidables* (Ramón Menéndez, 1988). També inspirades en persones i esdeveniments reals, totes elles aborden l'educació en espais de risc, tocant temes com el racisme, la precarietat i la delinqüència.

Independentment dels contextos retratats, el que sí que emmarca tots aquests films esmentats juntament amb Radical és un esperit compartit, **mostrant professors excèntrics i innovadors que desitgen potenciar la passió i l'autoestima dels seus alumnes abans que fer que ells s'adaptin al mètode generalitzat imperant, que pretén modelar els alumnes en lloc de cercar-hi talents**. Un exemple clar és quan el Sergio els ensenya el Principi d'Arquímedes submergeint en una bassa amb aigua el seu cos i el del voluminós director del centre. Mostra la ciència com un mètode que pot ser lúdic, no com un mitjà per a la productivitat cada vegada més voraç a la qual està enfocat el món del treball.

PEL·LÍCULES RELACIONADES

- 3 *El professor (Detachment)* (Tony Kaye, 2011)
- 3 *Adolescencia (serie de TV)* (Stephen Graham i Jack Thorne, 2025)
- 3 *El club dels poetes morts* (Peter Weir, 1989)
- 3 *Escuela de Rock* (Richard Linklater, 2003)
- 3 *Freedom Writers* (Richard LaGravenese, 2007)
- 3 *Mentes peligrosas* (John N. Smith, 1995)
- 3 *Lecciones inolvidables* (Ramón Menéndez, 1989)

ACTIVITAT ABANS DEL VISIONAT

ACTIVITAT: Què fa que una escola funcioni?

En grups petits, debateu aquestes preguntes:

- Quins obstacles poden dificultar l'aprenentatge d'una persona?
- És just avaluar tothom amb els mateixos mètodes?
- Quins recursos, actituds o persones poden marcar la diferència?

Poseu en comú les vostres respostes i redacteu una petita llista d'idees sota el títol: "El que una escola no hauria d'oblidar mai".

ACTIVITATS DESPRÉS DEL VISIONAT

ACTIVITAT 1: Fer aflorar el geni

La pel·lícula mostra que **el talent no depèn de l'origen social**. Explorarem aquesta idea:

1. Quines habilitats o interessos tens que no sols mostrar a l'aula?
2. Has sentit mai que no se t'ha tingut en compte per com aprens o per com t'expresses?
3. Què canviaries de la teva manera d'aprendre si poguessis?

Ara escriu un petit manifest col·lectiu titulat:

“Som més del que es veu”, recollint frases que resumeixin el vostre potencial no sempre reconegut.

ACTIVITAT 2: Paloma Noyola: cas real

Cerqueu a classe informació sobre Paloma Noyola, la seva història real, el seu entorn i el que ha aconseguit. Completeu una breu fitxa amb:

- Qui és la Paloma?
- Què va aconseguir i com?
- Quins obstacles va haver de superar?
- Què va canviar a la seva vida després de la prova Enlace?

Debatiu:

- Què se n'hauria fet, d'ella, si ningú no li hagués donat suport?
- Quantes “Palomas” hi ha a les vostres classes que necessiten una altra mirada?

ACTIVITATS DESPRÉS DEL VISIONAT

PROPOSTA FINAL: Entrevista imaginària a Sergio Juárez

En parelles o grups, elaboreu una entrevista fictícia al mestre Sergio Juárez com si fos un convidat a classe. Podeu incloure:

- Preguntes sobre la seva vocació
- Dubtes sobre el seu mètode
- Reptes que va afrontar
- Consells per a professors i estudiants

Podeu dramatitzar l'entrevista a classe o gravar-la com a pòdcast.

PROFESTIVALES21

VENTANA
CINÉFILA

esto es cine europeo
**FESTIVAL
DE SEVILLA**

SEMINCI
VALLADOLID

FESTIVAL DE HUELVA
CINE IBEROAMERICANO

**FESTIVAL DE
MÁLAGA**

SITGES
FESTIVAL INTERNACIONAL DE
CINEMA FANTÀSTIC DE CATALUNYA